

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 15. decembra 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Smernica 2000/35/ES — Boj proti oneskoreným platbám — Právomoc Súdneho dvora — Transakcia uzavretá pred prístupím Slovenskej republiky k Európskej únii — Pôsobnosť — Pojem ‚obchodná transakcia‘ — Pojem ‚podnik‘ — Maximálna výška úrokov z omeškania“

Vo veci C-256/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Vrhovno sodišče (Najvyšší súd, Slovinsko) z 19. marca 2015 a doručený Súdnemu dvoru 1. júna 2015, ktorý súvisí s konaním:

Drago Nemeč

proti

Republika Slovenija,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory J. L. da Cruz Vilaça, podpredseda A. Tizzano (spravodajca), sudcovia M. Berger, A. Borg Barthet a E. Levits,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 4. mája 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- slovinská vláda, v zastúpení: N. Pintar Gosenca a A. Vran, splnomocnené zástupkyne,
- lotyšská vláda, v zastúpení: A. Bogdanova a I. Kalniņš, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Šimerdová a M. Žebre, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 28. júla 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: slovinčina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. ES L 200, 2000, s. 35; Mim. vyd. 17/001, s. 226).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Dragom Nemcom a Republika Slovenija (Slovinská republika) týkajúceho sa návrhu na náhradu škody, ktorá mu údajne vznikla z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava nie je v súlade so smernicou 2000/35.

Právny rámec

Právo Únie

Akt o pristúpení z roku 2003

- 3 Článok 2 Aktu o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 33; ďalej len „akt o pristúpení“) uvádza:

„Odo dňa pristúpenia budú ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých orgánmi a Európskou centrálnou bankou pred pristúpením záväzné pre nové členské štáty a budú sa uplatňovať za podmienok stanovených v týchto zmluvách a v tomto akte.“

- 4 Článok 54 tohto aktu stanovuje:

„Nové členské štáty prijímú opatrenia nevyhnutné na to, aby odo dňa pristúpenia dosiahli súlad s ustanoveniami smerníc a rozhodnutí v zmysle článku 249 zmluvy o ES a článku 161 zmluvy o Euratom, pokiaľ v prílohách uvedených v článku 24 alebo v ktoromkoľvek inom ustanovení tohto aktu nie je stanovená iná lehota.“

Smernica 2000/35

- 5 Odôvodnenia 7, 9, 10, 13 a 16 smernice 2000/35 znejú takto:

„(7) Podniky, a to najmä malé a stredné, sú v dôsledku príliš dlhých platobných dôb a oneskorených platieb výrazne správne a finančne zaťažované. Navyše sú tieto problémy hlavnou príčinou platobnej neschopnosti, ktorá ohrozuje samotnú existenciu podnikov, a majú za následok rozsiahle straty pracovných miest.

...

(9) Rozdiely medzi pravidlami pre platby a skutočnou praxou sú v členských štátoch prekážkou riadneho fungovania vnútorného trhu.

(10) Táto skutočnosť má za následok značné obmedzenie obchodných transakcií medzi členskými štátmi. To je v rozpore s článkom 14 zmluvy, podľa ktorého by podnikatelia mali mať možnosť obchodovať na vnútornom trhu za podmienok, ktoré zaručujú, že cezhraničné obchodné transakcie neprinášajú so sebou väčšie riziká než domáci obchod. ...

...

- (13) Táto smernica by sa mala obmedziť na platby vykonávané ako odplata za obchodné transakcie a neupravuje transakcie so spotrebiteľmi, úroky v spojitosti s inými platbami, napr. platbami podľa zákonov o zmenkách a šekoch, platbami vykonávanými ako náhrady škody vrátane platieb od poisťovacích spoločností.

...

- (16) Oneskorená platba predstavuje porušenie zmluvy, ktoré sa v dôsledku nízkych sadziieb úrokov z oneskorenia, resp. zdĺhavých konaní o náhradu škody vo väčšine členských štátov stáva finančne atraktívnym pre dlžníkov. Na odvrátenie tohto trendu a zabezpečenia toho, aby dôsledky vyplývajúce z oneskorených platieb odrádzali od oneskorených platieb, je potrebná rózna zmena...“

- 6 Článok 1 tejto smernice, ktorý vymedzuje jej pôsobnosť, uvádza:

„Táto smernica sa vzťahuje na všetky platby uskutočnené ako odplata za obchodné transakcie.“

- 7 Článok 2 bod 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

1. pojem ‚obchodné transakcie‘ znamená transakcie medzi podnikmi, alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej správy, ktoré vedú k dodávke tovaru alebo k poskytnutiu služieb za odplatu,

...

pojem ‚podnik‘ znamená akúkoľvek organizáciu konajúcu v rámci nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, a to aj vtedy, ak je táto činnosť vykonávaná len jednou osobou“.

- 8 Článok 3 smernice 2000/35 s názvom „Úrok v prípade oneskorenej platby“ vo svojom odseku 1 uvádza:

„Členské štáty zabezpečia, aby:

- a) úrok podľa písm. d) sa stal splatným dňom nasledujúcim po termíne alebo po uplynutí lehoty na zaplatenie určených v zmluve,

...

- c) veriteľ mal nárok na úrok z omeškania, ak:

- i) splnil svoje zmluvné a zo zákona mu vyplývajúce záväzky, a
ii) neobdržal dlžnú čiastku načas, s výnimkou prípadov, keď dlžník nie je za omeškanie zodpovedný,

- d) výška úroku z omeškania (zákonná sadzba), ktorú je dlžník povinný zaplatiť, sa rovnala hodnote úrokovej sadzby uplatňovanej Európskou centrálnou bankou na jej poslednú hlavnú refinancujúcu operáciu vykonanú pred prvým kalendárnym dňom príslušného polroka (referenčná sadzba) zvýšenej minimálne o sedem percentuálnych bodov..., pokiaľ nie je v zmluve určené inak. Pre členský štát, ktorý sa nezúčastňuje tretej etapy hospodárskej a menovej únie, je vyššie uvedená referenčná sadzba zhodná so sadzbou stanovenou jeho národnou centrálnou bankou. ...

...“

9 Článok 6 tejto smernice znie takto:

„1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 8. augusta 2002. ...

...

3. Pri transpozícii tejto smernice môžu členské štáty vylúčiť:

...

b) zmluvy, ktoré boli uzatvorené pred 8. augustom 2002...

...“

Slovinské právo

Ustanovenia týkajúce sa platieb úrokov z omeškania

10 Zakon o obligacijskih razmerjih (zákon o zmluvných záväzkoch) vo svojom § 277 ods. 1 stanovuje, že dlžník je povinný veriteľovi okrem istiny zaplatiť aj úroky z omeškania, pokiaľ sumu dlžnú z titulu tejto pohľadávky nezaplatil v stanovenej lehote.

11 Tento zákon od 1. januára 2002 nahradil Obligacijski zakonik (záväzkový zákonník, ďalej len „OZ“). Daný zákonník však v podstate prebral ustanovenie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku a vo svojom § 376 zaviedol nové pravidlo, podľa ktorého úroky z omeškania prestanú plynúť, keď výška nahromadených a nezaplatených úrokov dosiahne sumu istiny (ďalej len „pravidlo *ne ultra alterum tantum*“).

Ustanovenia týkajúce sa živnosti

12 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že výkon nezávislej hospodárskej činnosti fyzickou osobou v čase skutkových okolností relevantných vo veci samej v júni 1993 upravoval Obrtni zakon (živnostenský zákon) v znení platnom v tomto období. Podľa tohto zákona, ktorý bol následne zmenený a doplnený, mohla fyzická osoba vykonávať hospodársku činnosť ako živnostník len vtedy, ak bola držiteľom oprávnenia vydaného príslušným orgánom, v ktorom bola uvedená oblasť činnosti, na ktorú sa oprávnenie vydalo.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13 Pán Nemeč je od 8. novembra 1989 držiteľom živnostenského oprávnenia na sústruženie mechanických dielov a zváranie. V júni 1993 uzavrel s Gasilsko Društvo Murska Sobota (Združenie dobrovoľných hasičov Murskej Soboty, ďalej len „združenie“) zmluvu, podľa ktorej tomuto združeniu prenajal cisternu určenú na dodávky vody v čase sucha.

14 V roku 1996 podal pán Nemeč proti združeniu žalobu, v ktorej navrhol, aby bolo združenie zaviazané zaplatiť mu 17 669,51 eura z titulu tejto zmluvy.

- 15 Rozhodnutím zo 17. februára 2010 Višje sodišče v Mariboru (Odvolací súd Maribor, Slovinsko) zaviazal združenie na zaplatenie sumy 15 061,44 eura spolu so zákonným úrokom z omeškania za obdobie od 25. marca 1996 do 31. decembra 2001. Tento súd však zamietol návrh na zaplatenie úrokov z omeškania od 1. januára 2002, teda odo dňa, keď nadobudlo účinnosť pravidlo *ne ultra alterum tantum*. Výška úrokov nahromadených do 31. decembra 2001 totiž presahovala výšku istiny dlhu.
- 16 Dňa 18. mája 2010 združenie zaplatilo dlžnú sumu podľa tohto rozhodnutia.
- 17 Pán Nemeč, ktorý sa domnieval, že pravidlo *ne ultra alterum tantum* je nezlučiteľné so smernicou 2000/35, a preto Višje sodišče v Mariboru (Odvolací súd Maribor) nebol oprávnený zamietnuť jeho návrh na zaplatenie úrokov z omeškania za obdobie od 1. januára 2002 do 18. mája 2010, podal proti Slovinskej republike žalobu o náhradu škody, ktorú utrpel v dôsledku tejto údajnej nezlučiteľnosti. Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa tento návrh zamietol rozhodnutím z 18. mája 2011, ktoré bolo v odvolacom konaní potvrdené rozhodnutím z 24. januára 2012, z dôvodu, že táto smernica sa na skutkové okolnosti vo veci samej neuplatní, podal pán Nemeč kasačný opravný prostriedok na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, a to Vrhovno sodišče (Najvyšší súd, Slovinsko).
- 18 Tento súd má však pochybnosti, pokiaľ ide o to, či zmluva dotknutá vo veci samej patrí do vecnej pôsobnosti smernice 2000/35. Konkrétne sa pýta, či pán Nemeč pri uzavretí tejto zmluvy konal ako „podnik“ v zmysle článku 2 bodu 1 tejto smernice, teda ako organizácia konajúca v rámci nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, v dôsledku čoho uvedená zmluva predstavuje „obchodnú transakciu“ v zmysle toho istého ustanovenia a patrí do pôsobnosti uvedenej smernice. Hoci sa totiž zmluva dotknutá vo veci samej týka hospodárskej činnosti a na jej základe bola vystavená faktúra, nepatrí do rámca činnosti sústruženia mechanických dielov a zvarovania, pre ktorú je pán Nemeč držiteľom živnostenského oprávnenia.
- 19 Ak to tak je, vnútroštátny súd si tiež kladie otázku zlučiteľnosti pravidla *ne ultra alterum tantum* stanoveného v § 376 OZ so smernicou 2000/35.
- 20 Za týchto podmienok Vrhovno sodišče (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa ustanovenie článku 2 bodu 1 tretieho odseku smernice 2000/35 vykladať v tom zmysle, že v rámci režimu, v ktorom sa fyzickej osobe vydá oprávnenie na vykonávanie hospodárskej činnosti obsahujúce označenie činnosti, pre ktorú sa toto oprávnenie vydalo, nejde o podnik a teda ani o obchodnú transakciu v zmysle uvedených ustanovení smernice, pokiaľ transakcia, ktorej sa omeškanie s platbou týka, sa vzťahuje na činnosť, ktorá nebola v oprávnení zahrnutá;
- a v prípade zápornej odpovede...
2. Má sa ustanovenie článku 2 bodu 1 tretieho odseku smernice 2000/35 vykladať v tom zmysle, že fyzická osoba sa považuje za podnik a transakcia, ktorej sa omeškanie s platbou týka, je obchodná transakcia v zmysle uvedeného ustanovenia, ak ide o transakciu nevyplývajúcu z činnosti, ktorú má táto fyzická osoba zapísanú v registri, ale z činnosti, ktorá svojím charakterom môže byť hospodárskou činnosťou a na jej základe sa vystavila faktúra; a
3. Bránia ustanovenia smernice 2000/35 pravidlu, podľa ktorého úroky z omeškania prestanú plynúť, keď výška nahromadených a nezaplatených úrokov dosiahne sumu istiny (pravidlo *ne ultra alterum tantum*)?“

O právomoci Súdneho dvora

- 21 Slovinská vláda a Európska komisia na pojednávaní pred Súdny dvorom tvrdili, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na otázky, ktoré položil vnútroštátny súd. Predmetom sporu vo veci samej je totiž situácia, ku ktorej došlo pred pristúpením Slovenskej republiky k Európskej únii, teda pred 1. májom 2004, a všetky jej právne účinky nastali pred týmto dátumom.
- 22 V tejto súvislosti treba konštatovať, že je nesporné, že zmluva dotknutá vo veci samej bola uzavretá v júni 1993 a predmetná vec teda vychádza zo situácie, ku ktorej došlo pred pristúpením Slovenskej republiky k Únii.
- 23 Táto situácia však ďalej vyvolávala právne účinky aj po pristúpení. Nezaplatenie hlavnej pohľadávky, na základe ktorého vznikli úroky z omeškania, ktorých zaplata sa domáha pán Nemeč, totiž pretrvávalo až do 18. mája 2010, keď združenie uskutočnilo túto platbu, a žaloba podaná pánom Nemcom smeruje konkrétne k získaniu náhrady škody, ktorú údajne utrpel z dôvodu, že Višje sodišče v Mariboru (Odvolačný súd Maribor) zamietol jeho návrh na zaplata uvedených úrokov za obdobie od 1. januára 2002 do 18. mája 2010.
- 24 Podľa článkov 2 a 54 aktu o pristúpení z roku 2003 sú však ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých inštitúciami pred dňom pristúpenia záväzné pre nové členské štáty odo dňa pristúpenia a uplatňujú sa v týchto štátoch za podmienok stanovených v týchto zmluvách a v tomto akte.
- 25 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa nové pravidlo, pokiaľ nie je stanovené inak, bezodkladne uplatňuje na budúce právne účinky situácie, ktorá vznikla za účinnosti predchádzajúceho pravidla. Podľa tejto zásady Súdny dvor rozhodol, že pri neexistencii osobitného ustanovenia, pokiaľ ide o uplatnenie ustanovenia práva Únie, v akte o podmienkach pristúpenia členského štátu, toto ustanovenie treba považovať za okamžite účinné a zaväzujúce tento členský štát odo dňa jeho pristúpenia k Únii, takže sa uplatňuje na budúce účinky situácií, ktoré nastali pred týmto pristúpením (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. novembra 2009, Elektrownia Pątnów II, C-441/08, EU:C:2009:698, bod 32; z 22. decembra 2010, Komisia/Poľsko, C-385/08, neuvverejnený, EU:C:2010:801, bod 29, ako aj z 21. decembra 2011, Ziolkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, EU:C:2011:866, bod 57).
- 26 Pokiaľ ide konkrétne o smernicu 2000/35, akt o pristúpení z roku 2003 neobsahuje žiadne osobitné ustanovenie týkajúce sa uplatnenia tejto smernice v Slovenskej republike. V dôsledku toho sa táto smernica stala okamžite uplatniteľnou a záväznou voči danému členskému štátu odo dňa jeho pristúpenia k Únii a od tohto dátumu sa má uplatňovať aj na budúce účinky situácií, ktoré vznikli, alebo ku ktorým došlo pred týmto pristúpením, akými sú aj účinky situácií, o ktoré ide vo veci samej.
- 27 Z uvedeného vyplýva, že vzhľadom na to, že právo Únie sa uplatní na spor vo veci samej, Súdny dvor má právomoc odpovedať na otázky, ktoré mu položil vnútroštátny súd.

O prejudiciálnych otázkach

O prvých dvoch otázkach

- 28 Svojimi prvými dvoma otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 bod 1 smernice 2000/35 má vykladať v tom zmysle, že fyzickú osobu, ktorá má živnostenské oprávnenie, treba považovať za „podnik“ v zmysle tohto ustanovenia, čím transakcia, ktorú táto osoba uzavrie s treťou osobou, predstavuje „obchodnú transakciu“ v zmysle toho istého ustanovenia, za predpokladu, že daná transakcia, hoci nespadá pod činnosti pokryté uvedeným oprávnením, sa týka hospodárskej činnosti.

- 29 Na účely odpovede na tieto otázky treba najskôr spresniť, že hoci podľa článku 6 ods. 3 písm. b) smernice 2000/35 boli členské štáty pri preberaní tejto smernice oprávnené vylúčiť z jej pôsobnosti zmluvy uzavreté pred 8. augustom 2002, z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že Slovinská republika túto možnosť nevyužila, čo slovinská vláda potvrdila na pojednávaní pred Súdny dvorom.
- 30 Pokiaľ ide o položené otázky, treba pripomenúť, že podľa článku 1 smernice 2000/35 sa táto smernica vzťahuje na všetky platby uskutočnené ako odplata za obchodné transakcie. Článok 2 bod 1 prvý odsek tejto smernice definuje pojem „obchodná transakcia“ ako zahrňajúci všetky transakcie medzi podnikmi alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej správy, ktoré vedú k dodávke tovaru alebo k poskytnutiu služieb za odplatu, zatiaľ čo odôvodnenie 13 tejto smernice v tejto súvislosti spresňuje, že tento pojem sa okrem iného nevzťahuje na transakcie uzavreté so sprostredkovateľmi. Na základe článku 2 bodu 1 tretieho odseku tej istej smernice „podnik“ v zmysle danej smernice znamená akúkoľvek organizáciu konajúcu v rámci nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, a to aj vtedy, ak je táto činnosť vykonávaná len jednou osobou.
- 31 Okrem toho z odôvodnení 7, 10 a 16 smernice 2000/35 vyplýva, že cieľom tejto smernice je zlepšiť riadne fungovanie vnútorného trhu tým, že poskytne ochranu podnikateľom, najmä malým a stredným podnikom, proti oneskoreným platbám.
- 32 Táto smernica sa teda neuplatní na každú transakciu, ktorá vedie k dodávke tovaru alebo k poskytnutiu služieb za odplatu, konkrétne na všetky transakcie uzavreté medzi jednotlivcami v každodennom živote.
- 33 Z toho vyplýva, že skutočnosť, že osoba uzavrie transakciu vzťahujúcu sa na takú hospodársku činnosť, akou je prenájom majetku tretej osobe, nestačí na to, aby bolo možné považovať túto osobu za „podnik“ a túto transakciu za „obchodnú“ v zmysle článku 2 bodu 1 uvedenej smernice. Je ešte potrebné, aby táto osoba v rámci danej činnosti alebo nezávislej odbornej činnosti konala ako organizácia.
- 34 Ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 82 svojich návrhov, táto požiadavka predpokladá, že uvedená osoba bez ohľadu na jej formu a právne postavenie podľa vnútroštátneho práva vykonáva túto činnosť systematicky a sústavne, čiže táto činnosť sa nemôže obmedziť na jednotlivé a samostatné poskytnutie služby, a že dotknutá transakcia patrí do rámca uvedenej činnosti.
- 35 Naopak, na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, z článku 2 bodu 1 smernice 2000/35 nevyplýva, že predmetná činnosť by mala nevyhnutne byť hlavnou hospodárskou alebo odbornou činnosťou dotknutej osoby alebo spojená s touto činnosťou.
- 36 Okrem toho na rozdiel od tvrdení slovinskej vlády a Komisie kvalifikácia osoby ako „podniku“ v zmysle tohto ustanovenia nemôže závisieť od toho, či príslušné vnútroštátne orgány vydajú oprávnenie na výkon dotknutej činnosti.
- 37 Vo vnútroštátnom systéme, v ktorom výkon hospodárskej alebo odbornej činnosti fyzickou osobou, ktorá túto činnosť vykonáva ako živnostník alebo podnikateľ, podlieha vydaniu oprávnenia, nemožno fyzickú osobu, ktorá je držiteľom oprávnenia, vylúčiť z pojmu „podnik“, a transakcie, ktoré uzatvára, z pojmu „obchodná transakcia“ len z dôvodu, že tieto transakcie sa týkajú inej nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, ako je činnosť, ktorej sa týka uvedené oprávnenie, alebo patria do rámca nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, ktorá je širšia ako táto posledná uvedená činnosť.
- 38 Akýkoľvek výklad v opačnom zmysle by totiž viedol k tomu, že rozsah týchto pojmov by závisel od jednotlivých vnútroštátnych právnych systémov, konkrétne od systému, ktorý každý členský štát zaviedol na účely výkonu nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti. Tak z požiadavky jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti však vyplýva, že vzhľadom na to, že

článok 2 bod 1 smernice 2000/35 neodkazuje na vnútroštátne právo, pojmy „podnik“ a „obchodná transakcia“ sa majú vykladať autonómne a jednotne (pozri analogicky rozsudok z 29. septembra 2015, Gmina Wrocław, C-276/14, EU:C:2015:635, bod 25 a citovanú judikatúru).

- 39 Okrem toho, ako uviedol generálny advokát v bode 90 svojich návrhov, každý výklad, ktorý by viedol k tomu, že rozsah pojmu „podnik“ a tým aj osobná a vecná pôsobnosť smernice 2000/35 sú viazané na vydanie oprávnenia na výkon dotknutej činnosti zo strany príslušných vnútroštátnych orgánov členského štátu, by bol v rozpore s cieľom uľahčiť obchodné transakcie medzi členskými štátmi sledovaným touto smernicou, ktorý vyplýva z jej odôvodnenia 10. Podniky alebo orgány verejnej moci iných členských štátov by totiž na účely stanovenia, či uzavretá transakcia spadá do pôsobnosti smernice 2000/35, mali systematicky overiť, či sa táto transakcia týka činností, na ktoré bolo vydané uvedené oprávnenie, čo by mohlo obmedziť cezhraničné transakcie alebo im brániť.
- 40 Z toho vyplýva, že hoci okolnosť, že dotknutá osoba uzavrela transakciu v rámci činnosti, na ktorej výkon získala oprávnenie, možno spolu s inými skutočnosťami zohľadniť pri overení, či táto osoba konala ako „podnik“ v zmysle článku 2 bodu 1 smernice 2000/35, táto okolnosť nemôže byť rozhodujúca.
- 41 Na účely stanovenia, či osoba konala v tomto postavení – teda ako bolo uvedené v bode 34 tohto rozsudku, v rámci systematicky a sústavne vykonávanej nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti – a či v dôsledku toho transakcie, ktoré uzavrela, majú obchodnú povahu v zmysle tohto ustanovenia, teda treba zohľadniť všetky okolnosti prejednávanej veci.
- 42 Spomedzi týchto okolností je potrebné uviesť najmä skutočnosť, že dotknutá osoba koná pod svojim obchodným alebo odborným menom a na základe uzavretej transakcie bola vystavená faktúra.
- 43 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je úlohou vnútroštátneho súdu učiť, či v prejednávanej veci pán Nemeč uzavrel zmluvu dotknutú vo veci samej v postavení „podniku“ v zmysle článku 2 bodu 1 smernice 2000/35.
- 44 So zreteľom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvé dve otázky odpovedať tak, že článok 2 bod 1 smernice 2000/35 sa má vykladať v tom zmysle, že fyzickú osobu, ktorá má živnostenské oprávnenie, treba považovať za „podnik“ v zmysle tohto ustanovenia, a transakciu, ktorú táto osoba uzavrie, za „obchodnú transakciu“ v zmysle toho istého ustanovenia, pokiaľ táto transakcia, hoci sa netýka činnosti, na ktorú bolo vydané uvedené oprávnenie, patrí do rámca systematicky a sústavne vykonávanej nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, čo s ohľadom na všetky okolnosti prejednávanej veci musí overiť vnútroštátny súd.

O tretej otázke

- 45 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa smernica 2000/35 má vykladať v tom zmysle, že jej odporuje ustanovenie vnútroštátnej právnej úpravy, akým je § 376 OZ, ktorý stanovuje, že nahromadené a nezaplatené úroky z omeškania prestávajú plynúť, keď ich výška dosiahne výšku istiny.
- 46 Na účely odpovede na túto otázku treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora smernica 2000/35 neharmonizuje všetky pravidlá vzťahujúce sa na oneskorené platby v obchodných transakciách (rozsudky z 26. októbra 2006, Komisia/Taliansko, C-302/05, EU:C:2006:683, bod 23; z 3. apríla 2008, 01051 Telecom, C-306/06, EU:C:2008:187, bod 21, a z 11. septembra 2008, Caffaro, C-265/07, EU:C:2008:496, bod 15).

- 47 Konkrétne táto smernica neharmonizuje všetky aspekty týkajúce sa úrokov z omeškania. Vo svojom článku 3 totiž upravuje len niektoré z týchto aspektov, a síce právo požadovať úroky v prípade omeškania, dátum, od ktorého sú tieto úroky splatné, úrokovú sadzbu, právo veriteľa požadovať náhradu nákladov na vymáhanie platieb v dôsledku omeškania, ako aj dôsledky uplatnenia zmluvných podmienok, ktoré sú zjavne nevýhodné pre veriteľa.
- 48 Smernica 2000/35 však nestanovuje pravidlá týkajúce sa obdobia, počas ktorého plynú úroky z omeškania, ani maximálnej výšky týchto úrokov.
- 49 Preto sa členským štátom ponecháva voľnosť upraviť túto otázku, nesmú však ohroziť ciele, ktoré smernica 2000/35 sleduje, ani ju zbaviť jej potrebného účinku (pozri analogicky rozsudok zo 14. septembra 2016, Pérez López, C-16/15, EU:C:2016:679, bod 59 a citovanú judikatúru).
- 50 V tejto súvislosti je však potrebné zdôrazniť, že cieľom uvedenej smernice je predovšetkým, ako vyplýva z jej odôvodnení 7 a 16, odradiť od oneskorených platieb, konkrétne tým, že takéto omeškание nebude finančne atraktívne pre dlžníka, a chrániť veriteľov proti takýmto omeškaniam.
- 51 Slovinská vláda podporovaná lotyšskou vládou však tvrdí, že pravidlo *ne ultra alterum tantum* stanovené v § 376 OZ nie je v rozpore s týmito cieľmi. Naopak, toto pravidlo podľa nej zachováva funkciu úrokov z omeškania, ktorou je podnietiť dlžníka, aby splnil svoj záväzok zaplatiť, a nie umožniť veriteľovi, aby sa obohatil. Uvedené pravidlo, ktoré chráni veriteľa, totiž umožňuje vyhnúť sa tomu, aby výška nahromadených úrokov z omeškania zaťažila dlžníka neprimeraným dlhom a viedla k nespravodlivej a neprimeranej situácii medzi veriteľom a dlžníkom, ktorá by mohla viesť k platobnej neschopnosti dlžníka.
- 52 V tejto súvislosti treba nepochybne zdôrazniť, že takéto pravidlo môže tým, že obmedzí výšku úrokov z omeškania výškou istiny, obmedziť odradzujúci účinok spojený s platením týchto úrokov.
- 53 Na jednej strane však toto obmedzenie výšky úrokov nevedie k spochybneniu cieľa ochrany veriteľov, ktorý sleduje smernica 2000/35, ani k tomu, že by ju zbavovalo jej potrebného účinku.
- 54 Pravidlo *ne ultra alterum tantum* totiž neobmedzuje výšku úrokov z omeškania tým spôsobom, že by zbavilo podstaty právo veriteľa požadovať tieto úroky v prípade omeškania so splatením dlhu stanovené v článku 3 ods. 1 písm. a) až c) tejto smernice, alebo by zbavilo tieto úroky ich odradzujúcej funkcie voči dlžníkovi. Uvedené pravidlo okrem toho nemá vplyv na uplatniteľnú sadzbu úrokov z omeškania, ktorá musí zodpovedať sadzbe stanovenej v článku 3 ods. 1 písm. d) uvedenej smernice.
- 55 Na druhej strane, ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 66 a 67 svojich návrhov, treba uviesť, že vnútroštátny zákonodarca sa v rámci voľnej úvahy, ktorou disponuje, mohol domnievať, že je potrebné zaviesť rovnováhu medzi cieľom ochrany veriteľov a potrebou vyhnúť sa tomu, aby bol dlžník zaťažený neprimerane vysokým dlhom. V rámci tejto voľnej úvahy sa daný zákonodarca mohol domnievať, že pravidlo, akým je pravidlo *ne ultra alterum tantum*, je na tieto účely vhodným nástrojom.
- 56 Okrem toho toto pravidlo treba preskúmať v kontexte, do ktorého patrí, a nie samostatne. Na tieto účely je takisto opodstatnené zohľadniť ostatné ustanovenia vnútroštátneho práva uplatniteľné v oblasti oneskorených platieb.
- 57 V tejto súvislosti sa slovinská vláda odvoláva najmä na § 380 OZ, na základe ktorého sa veriteľovi, ktorému v dôsledku oneskorenej platby vznikla škoda vo výške prekračujúcej výšku prijatých úrokov, priznáva odškodnenie pokrývajúce tento rozdiel.

- 58 Vnútroštátny zákonodarca sa však v rámci voľnej úvahy, ktorou disponuje, mohol domnievať, že toto ustanovenie v spojení s pravidlami stanovenými smernicou 2000/35 bolo spôsobilé zaručiť ochranu veriteľov proti oneskoreným platbám.
- 59 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že smernica 2000/35 sa má vykladať v tom zmysle, že jej neodporuje ustanovenie vnútroštátnej právnej úpravy, akým je § 376 OZ, ktorý stanovuje, že nahromadené a nezaplatené úroky z omeškania prestávajú plynúť, keď ich výška dosiahne výšku istiny.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. Článok 2 bod 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách sa má vykladať v tom zmysle, že fyzickú osobu, ktorá má živnostenské oprávnenie, treba považovať za „podnik“ v zmysle tohto ustanovenia, a transakciu, ktorú táto osoba uzavrie, za „obchodnú transakciu“ v zmysle toho istého ustanovenia, pokiaľ táto transakcia, hoci sa netýka činnosti, na ktorú bolo vydané uvedené oprávnenie, patrí do rámca systematicky a sústavne vykonávanej nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, čo s ohľadom na všetky okolnosti prejednávanej veci musí overiť vnútroštátny súd.
2. Smernica 2000/35 sa má vykladať v tom zmysle, že jej neodporuje ustanovenie vnútroštátnej právnej úpravy, akým je § 376 Obligacijski zakonik (záväzkový zákonník), ktorý stanovuje, že nahromadené a nezaplatené úroky z omeškania prestávajú plynúť, keď ich výška dosiahne výšku istiny.

Podpisy